

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ГУСЯТИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ імені ІВАНА ПУЛЮЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

педагогічною радою

протокол від 26 грудня 2024 № 3

ПОЛОЖЕННЯ ПРО СТУДОЦЕНТРИЗМ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВІДОКРЕМЛЕНОМУ СТРУКТУРНОМУ
ПІДРОЗДІЛІ «ГУСЯТИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ»

Положення вводиться в дію

з 01.01.2025

Директор

Костянтин Зеленський

(наказ від 31.12.2024 № 01/07-118)

Гусятин 2024

1. Загальні положення

1.1. Положення про студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти Відокремленого структурного підрозділу «Гусятинський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя» (далі – Положення) є основним нормативним документом, що формує модель розвитку освіти, за якої студент з об'єкта перетворюється на суб'єкт освітньої діяльності, тобто на активного учасника освітнього процесу.

1.2. Положення розроблене на підставі законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Гусятинський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя», «Положення про Відокремлений структурний підрозділ «Гусятинський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя».

2. Основні терміни та їх визначення

2.1. Серед складових нової парадигми фахової передвищої освіти Відокремленого структурного підрозділу «Гусятинський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя» (далі – Коледж) є студентоцентризм, який проявляється в орієнтуванні на результат навчання. Взаємодія між учасниками освітнього процесу – викладачем і студентом, використання нових підходів до навчання, орієнтація на результат, спільна відповідальність за нього – головна ідея студентоцентризму. Такий підхід сприяє розвитку в студентів самостійного мислення, спираючись на свої знання з теорії, практики і досвіду, відпрацьовуючи комунікативні та групові навички взаємодії.

2.2. Студентоцентризм – це концентрація зусиль на врахуванні індивідуальних якостей, здатностей до формування індивідуальних освітніх траєкторій та, відповідно, індивідуального профілю компетенцій. В основі студентоцентрованого навчання - орієнтація на отримання взаємодії знань, умінь, навичок, здатностей розв'язувати складні завдання в умовах сучасних соціальних та економічних викликів.

2.3. Студентоцентризм передбачає:

- підвищення компетентності фахівців, з урахуванням сучасних моделей, механізмів та інструментів забезпечення якості фахової передвищої освіти (на основі вивчення провідного міжнародного та національного досвіду);

- розроблення та реалізації на рівні кожного закладу фахової передвищої освіти інституційних систем забезпечення якості відповідно до європейських стандартів, їх апробації та вдосконалення задля забезпечення максимальної адаптації до локальних умов;

- проведення відкритого професійного обговорення проблеми забезпечення якості фахової передвищої освіти задля забезпечення об'єктивної оцінки поточного стану та оптимального розвитку цього процесу в Україні.

2.4. Сутність студентоцентризму полягає у створенні моделі розвитку освіти, за якої студент з об'єкта перетворюється на суб'єкт освітньої діяльності, на активного учасника освітнього процесу.

2.5. Така концепція досягається участю студентів у внутрішньому забезпеченні якості фахової передвищої освіти у Коледжі, яке чітко регулюється Положенням про студентське самоврядування у Відокремленому структурному підрозділі «Гусятинський фаховий коледж ТНТУ», а саме:

- визнанні ролі та місця студентів у політиці закладу та затверджених процедурах забезпечення якості фахової передвищої освіти на всіх рівнях (участь у процедурі поновлення, відрахування, та переведення студентів);
- залученні до офіційного механізму затвердження, перегляду та моніторингу освітніх програм;
- можливості впливу на розроблення критеріїв, правил і процедур оцінювання студентів;
- оцінюванні рівня викладання дисциплін у Коледжі;
- доступі до навчальних та інформаційних ресурсів;
- доступі до публічної інформації.

2.6. Коледж повністю реалізовує концепцію студентоцентризму, яка передбачає:

- поважати і враховувати різноманітність студентів та їх потреби, уможливаючи гнучкі навчальні траєкторії;
- враховувати та використовувати різні способи надання освітніх послуг;
- регулярно оцінювати та коригувати способи надання освітніх послуг і педагогічні методи;
- заохочувати відчуття автономності студента, водночас забезпечуючи йому відповідний супровід і підтримку з боку викладача;
- сприяти взаємній повазі у стосунках «студент-викладач»;
- мати належні процедури для розгляду апеляцій студентів (регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу Відокремленого структурного підрозділу «Гусятинський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя».

2.7. Відповідно до стандартів і рекомендацій із забезпечення якості в Європейському просторі фахової передвищої освіти щодо прогресу студентів та їх майбутніх кар'єр, процедури забезпечення якості для оцінювання передбачають таке:

- проведення тестування та екзаменів, отримуючи підтримку для розвитку власних навичок у сфері фахової компетентності;

- критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок оприлюднюються заздалегідь.

3. Контроль об'єктивності знань студентів

3.1. Система оцінювання знань стимулює студента до систематичної роботи з вивчення навчальної дисципліни, тому що передбачає оцінювання активності та систематичної роботи на семінарських заняттях. Крім того, відсутність бажаної активності студента під час семінарських чи практичних занять не завжди свідчить про відсутність знань з предмета.

Певна пасивність на практичних заняттях може бути зумовлена особливостями мислення, реакції, іншими особливостями студента.

3.2. Оцінювання поточної роботи студента з вивчення дисципліни не повинно радикально впливати на підсумкову оцінку знань з дисципліни. Існує велика імовірність необ'єктивності. Студент, який не проявив великої активності під час семінарських занять, може показати гарні знання на екзамені, але не може отримати високої оцінки з дисципліни, яка відповідає фактично досягнутому рівню знань. Тому семінарські заняття мають бути підставою для допуску студента для підсумкового контролю знань. Поліпшення якості підготовки може бути забезпечення не тільки вдосконалення методів навчання, але й зворотнім зв'язком, який реалізується через навчальну, творчу та практичну діяльність студентів. Контроль цієї діяльності, тобто контроль якості результатів навчання – один з важливих чинників процесу пізнання. До основних методів контролю знань, можна віднести письмову, усну, практичну та тестову перевірку.

4. Оцінювання у студентоцентрованій моделі

4.1. Оцінювання як складова системи забезпечення якості має на меті:

- підтримку студента у забезпеченні можливості досягнення бажаних результатів навчання;
- кількісну оцінку ступеня досягнення студентом бажаних результатів навчання;
- розвиток у студентів уміння самооцінювання – для забезпечення їх ефективного подальшого навчання.

4.2. У загальній класифікації оцінювання поділяють на:

- формативне – («оцінювання, що формує») – має на меті дати можливість особі, що навчається, відстежувати свій прогрес у навчанні і виявити напрями його подальшого вдосконалення. Формативне оцінювання є реалізацією обов'язкової умови процедур забезпечення якості – зворотного зв'язку у процесі навчання. Саме наявність останнього спрямовані процедури опитування студентів;

-сумативне – оцінювання ступеня досягнення здобувачем фахової передвищої освіти бажаних результатів навчання в рамках навчальної дисципліни, модуля чи освітньої програми в цілому.

4.3. Оцінювання є найефективнішим, якщо:

-використовується для виявлення того, що є найпродуктивнішим для студентів у процесі навчання;

-зворотний зв'язок використовується, щоб поліпшити навчання студентів;

-студенти та викладачі стали відповідальними партнерами в навчанні та оцінюванні;

-студенти введені у практику фахової передвищої освіти через оцінювання;

-оцінювання знаходиться в центрі розроблення програми;

-оцінювання дає всеосяжне і достовірне уявлення про досягнення осіб, що навчаються.

4.4. Студентоцентрована модель формується на перетині трьох ключових процедур освітнього процесу:

-функціонування ефективного освітнього оточення (доступ до навчальних ресурсів, можливість обміну досвідом через програми мобільності тощо);

-взаємодії викладачів і студентів;

-залучення студентів у процеси моніторингу освітніх програм і в процедури удосконалення системи оцінювання.

5. Мотивація навчання студентів як елемент забезпечення якості освіти

5.1. Визначальним компонентом організації навчальної діяльності є мотивація. Вона завжди є внутрішньою характеристикою особистості студента як суб'єкта цієї діяльності. Найефективнішим внутрішнім стимулом є прагнення до пізнання нового, що ґрунтується винятково на інтересі до предмета пізнання. Студенту необхідно пояснити, яким чином отримані знання він використає у майбутньому. З метою мотивації студентів під час навчання у Коледжі доцільним є використання отриманих знань у практичній їх діяльності.

5.2. Перше завдання із заохочення студента до активного вибору в навчанні, полягає у:

-збільшенні інформації фахового характеру, комунікації та зацікавленості в активному навчанні;

-орієнтуванні щодо особливостей навчання в коледжі (зміст, методи, умови, заходи, побудова програми, вибір у навчанні, соціалізація і фахова підтримка);

- поєднанні можливостей навчання (курси, навчальні заходи).

5.3. Друге завдання, підтримка цілісності навчання, полягає у:

-реалізації фахових і загальноосвітніх цілей, шляхом розширення та поглиблення знань у навчанні;

-впровадження мережевого навчання для підтримки самостійного навчання в межах навчального процесу;

-навчання в парах, опанування науки, що спонукає до дослідження.

Увага акцентується на перевірці узгодженості цілей і результатів навчання, пропорційності та форматах іспитів, стандартах підготовки, поясненні вимог до виконання студентських робіт.

5.4. Третє завдання щодо забезпечення виконання вимог веде до:

-унормування (визначення часу відвідування занять, самостійного вивчення тощо) та оцінки в кредитах роботи студента;

-перевірки відповідності змісту навчання;

-узгодженості організації навчання та проведення екзаменів.

5.5. Четвертим завданням є:

-втілення можливостей індивідуального вирішення питань щодо застосування і поглиблення знань під час навчання;

-наявність визнаної практики і програмної мобільності студентів.

6. Позааудиторна робота як прояв студентоцентризму в системі забезпечення якості викладання дисциплін

6.1. Позааудиторна робота – важлива складова освітнього процесу, значення якої помітно зростає з урахуванням низки факторів. Серед таких:

-зменшення протягом останніх років кількості годин, що визначають обсяг кредитного навантаження при збільшенні загального обсягу матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення студентів;

-тенденція на зниження практично-індивідуальної форми підготовки випускників закладів загальної середньої освіти і, відповідно, студентів, які потребують додаткової уваги для оволодіння фаховими навичками в освітньому процесі;

- зростання ролі виховного процесу при викладанні фахових дисциплін.

6.2. Позааудиторна робота може передбачати різні форми своєї реалізації: безпосередня допомога студентам щодо оволодіння навчальним матеріалом через індивідуально-консультаційну роботу, що включає ліквідацію академічної заборгованості, підготовку до роботи в малих групах, проведення диспутів, міні-конференцій тощо.

Зазначені форми роботи безпосередньо орієнтовані на окремих особистостей, а тому є реальним проявом студентоцентризму як підходу до освітнього процесу, що має свої позитивні традиції.

7. Роль самостійної роботи студента в розвитку студентоцентризму

7.1. У сучасному динамічному суспільстві потрібні люди ініціативні і самостійні, які легко адаптуються до нових умов. Тому одним з головних завдань фахової передвищої освіти є формування творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку та креативної діяльності. Необхідно перевести студента з пасивного споживача знань в активного їх творця, здатного критично мислити, планувати свої самостійні дії, вміти виявляти ініціативу, сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність, а також успішно знаходити вихід зі сформованих, найчастіше, нестандартних ситуацій.

7.2. Студентство об'єднує студентську молодь закладів освіти України і потенційно являє собою один із найголовніших рушіїв розвитку новітньої української державності.

7.3. Традиційна система навчання заснована на передачі досвіду від викладача до студента, де основна діяльність студента полягає у вирішенні теоретичних і практичних завдань, з чітким формулюванням і готовим набором дій. Самостійна ж робота передбачає розвиток внутрішньої і зовнішньої самоорганізації майбутнього фахівця, його здатність вибудовувати індивідуальну програму самонавчання, а також формувати здатності до саморозвитку і творчого застосування отриманих знань.

8. Соціальний вимір якості фахової передвищої освіти

8.1. Створення належних соціально-економічних умов навчання та проживання студентів включає:

- забезпечення доступності навчання, у тому числі і для студентів з особливими потребами;
- забезпечення житлом і належними побутовими умовами проживання (матеріально-технічне забезпечення);
- доступне, якісне та комплексне харчування;
- створення спеціально обладнаних читальних залів у гуртожитках для підготовки студентів до занять у зручний для них час;
- надання безкоштовних послуг із юридичних, соціальних, фінансових та освітніх питань;
- фінансову підтримку студентів, які потребують допомоги, у формі соціальних стипендій.

8.2. Окрім цих напрямів соціальний вимір якості фахової передвищої освіти включає:

- дотримання морально-етичних принципів навчання (у першу чергу, боротьба зі списуванням, плагіатом) та викладання (у дусі національно-патріотичного виховання молоді);

-соціальну відповідальність і розвиток партнерства Коледжу із бізнесом та органами державної влади шляхом проведення лекцій і тренінгів за участю їхніх представників, організації професійної практики студентів, реального забезпечення гарантій першого робочого місця для випускників (можливості використовувати набуті знання та вміння);

-забезпечення належного рівня оплати праці викладачів, який би стимулював їхню роботу щодо підвищення професійності, педагогічної майстерності та якості освітнього процесу.

9. Модернізація інструментарію студентоцентрованого навчання

9.1. Підготовка фахівців у Коледжі базується на двох парадигмах навчання, які притаманні сучасному ринку, а саме: навчання, спрямоване на викладача (орієнтація на вхід) та навчання, спрямоване на студента (орієнтація на вихід). Із цих двох парадигм актуальнішим за вимогами ринку праці є навчання, яке орієнтоване на підготовку моделі компетентнісного фахівця (орієнтація на вихід), тобто студентоцентроване навчання.

9.2. Забезпечення модернізації освітнього процесу здійснюється за різними напрямками, але головним є те, що в центрі всього освітнього процесу знаходиться студент, на якого спрямовані різні інституційні та технічні інструменти. До інституційних інструментів відноситься вплив викладача, роботодавців, випускників, професійних організацій, студентських рад тощо.

Тобто, в основу студентоцентрованого навчання покладено ідею максимального забезпечення студентам шансів отримати перше місце роботи на ринку праці, підвищення їхньої «вартості» у роботодавців (придатності до працевлаштування) за рахунок добутих протягом навчання компетенцій.

9.3. Серед виділених напрямів модернізації студентоцентрованого навчання важливу роль відіграє інтеграція технологій у навчальні аудиторії.

Потужним інструментом освітнього процесу є використання новітніх технологій, які дозволяють здійснити візуалізацію навчального матеріалу, забезпечити проведення змішаного навчання, впровадити інтерактивні завдання, підтримувати спілкування у мережевих спільнотах. Саме побудова інтерактивних інфографіків, динамічних презентацій, тестове онлайн опитування, створення власних онлайн курсів суттєво розширюють можливості освітнього процесу як з боку викладача, так і з боку студента.

Погоджено на засіданні методичної ради коледжу

протокол від 17.12.24р № 3